

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
TİCARET BAKANLIĞI

MADENCİLİK

Hazırlayan
İhracat Genel Müdürlüğü
Maden, Metal ve Orman Ürünleri Daire Başkanlığı

2018

MADENCİLİK ÜRÜNLERİ

TÜRKİYE ÜRETİMİ

Ülkemizin karmaşık jeolojik ve tektonik yapısı çok çeşitli maden yataklarının bulunmasına olanak sağlamıştır. Günümüzde dünyada yaklaşık 90 çeşit madenin üretimi yapılmaktayken ülkemizde 60 civarında maden türünde üretim yapılmaktadır.

Başta endüstriyel ham maddeler olmak üzere, bazı metalik madenler, linyit ve jeotermal kaynaklar gibi enerji ham maddeleri açısından ülkemiz zengindir. Ancak birkaç maden dışında dünya ölçeğindeki rezervlerimiz kısıtlıdır. Dünyada üretimi ve ticareti yapılan 90 çeşit maden ve mineralden sadece 13'ünün ekonomik ölçekteki varlığı henüz saptanamamıştır. Ülkemiz 50 çeşit madende kısmen yeterli kaynaklara sahipken, 27 maden ve mineralin günümüzde bilinen rezervleri ve kaliteleri ekonomik madencilik için yetersizdir. Ülkemizin, maden kaynakları ve çeşitliliği bakımından kendi kendine kısmen yeterli olan ülkeler arasında yer aldığı söylenebilir.

Ülkemizin zengin olduğu madenler arasında ilk sırayı dünya rezervlerinin % 72'sini oluşturan bor mineralleri almaktadır. Bor dışında, trona (doğal soda), kaya tuzu, sodyum sülfat, perlit, ponza, feldspat, bentonit, barit, manyezit, alçı taşı, stronsiyum tuzları, zeolit, sepiyolit, mermer ve doğal taşlar, kuvars, kuvarsit, zımpara taşı gibi endüstriyel ham maddeler ile boksit ve krom gibi metalik madenler ve linyit gibi enerji ham maddeleri ülkemizin zengin kaynaklara sahip olduğu başlıca madenlerdir.

TÜRKİYE'DE DIŞ TİCARET

İhracat

Türkiye'nin madencilik sektöründeki ihracat pazar kompozisyonuna baktığımızda, dünyanın en büyük maden ürünleri ithalatçısı olan Çin'in % 27,9'luk pay ile ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Çin'e yapılan maden ihracatı 2017 yılında % 16,8 oranında artarak 755 milyon ABD Doları civarında gerçekleşmiştir. Madencilik sektöründe 2017 yılı toplam ihracatta da % 32,3'lük bir artış yaşanmıştır.

Türkiye Madencilik Sektörü İhracatı Ülke Dağılımı (Milyon ABD Doları)

ÜLKELER	2016	2017	2016-17 Değişim (%)	2017 Pay (%)
ÇİN	646	755	16,8%	27,9%
BELÇİKA	129	226	75,1%	8,4%
İTALYA	119	147	23,0%	5,4%
A.B.D.	100	145	46,0%	5,4%
BULGARİSTAN	63	141	122,0%	5,2%
İSPANYA	83	133	60,3%	4,9%
İSVEÇ	59	109	85,6%	4,0%
GÜNEY KORE	49	104	111,7%	3,8%
İRAN	33	79	142,0%	2,9%
HOLLANDA	51	76	47,9%	2,8%
HİNDİSTAN	40	58	43,2%	2,1%
ALMANYA	49	55	10,3%	2,0%
JAPONYA	20	54	172,4%	2,0%
AVUSTURYA	55	51	-7,4%	1,9%
İSRAİL	44	39	-10,6%	1,5%
RUSYA FEDERASYONU	31	38	22,6%	1,4%
UKRAYNA	23	29	25,0%	1,1%
MISIR	23	27	20,8%	1,0%
MEKSİKA	16	20	29,6%	0,8%
İNGİLTERE	18	20	5,9%	0,7%
İlk 20 Ülke Toplam	1.653	2.306	39,6%	85,4%
TOPLAM	2.041	2.701	32,3%	100,0%

Kaynak: TÜİK

Türkiye'nin madencilik sektöründeki ihracat ürün kompozisyonuna baktığımızda ise çinko ve krom cevherleri 2017 yılı ihracatının sırasıyla 388 ve 345 milyon ABD Doları ile ilk sıralarda yer aldığı görülmektedir. 2017 yılında çinko cevherleri ve konsantreleri ihracatında bir önceki yıla göre yaşanan % 106'lık artış, bu ürün grubunun krom ve tabii borat cevherleri ile ferro-alyajlar ürün gruplarını geride bırakarak en çok ihraç edilen madencilik ürünü olmasını sağlamıştır.

Türkiye Madencilik Sektörü İhracatı Ürün Dağılımı (Milyon ABD Doları)

GTİP Dörtlü Kodu	GTİP Dörtlü Adı	2016	2017	Değişim (%)
2608	Çinko Cevherleri Ve Konsantreleri	189	388	106,0%
2610	Krom Cevherleri Ve Konsantreleri	245	345	40,9%
2528	Tabii Boratlar Ve Bunların Konsantreleri	224	265	18,1%
7202	Ferro Alyajlar	197	248	25,8%
2603	Bakır Cevherleri Ve Konsantreleri	178	235	32,0%
2529	Feldispat, Lössit, Nefelin Ve Siyenit Nefelin, Florspat	157	180	14,7%
2607	Kurşun Cevherleri Ve Konsantreleri	118	178	50,8%
2616	Kıymetli Metal Cevherleri Ve Konsantreleri	127	125	-1,6%
2519	Magnezit, Erimiş Yanmış Manyezi Ve Diğer Magnezyum Oksit	92	101	10,0%
2506	Kuars (Tabii Kumlar Hariç), Kuvarzit	68	76	11,8%
	İlk 10 Ürün Toplam	1.594	2.141	34,3%
	TOPLAM	2.041	2.701	32,3%

İthalat

Türkiye'nin madencilik sektöründeki ithalat kompozisyonuna baktığımızda, Rusya Federasyonu'nun %26'lık pay ile ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Madencilik sektörü ihracatında 2017 yılında yaşanan %32,3'lük artışın oldukça üzerinde olarak, madencilik sektörünün ithalatında yaklaşık % 54 oranında bir artış gerçekleşmiştir.

Türkiye Madencilik Sektörü İthalatı Ülke Dağılımı (Milyon ABD Doları)

ÜLKELER	2016	2017	2016-17 Değişim (%)	2017 Pay (%)
RUSYA FEDERASYONU	1.196	1.764	47,4%	26,0%
KOLOMBİYA	937	1.588	69,4%	23,4%
UKRAYNA	269	501	86,3%	7,4%
A.B.D.	132	423	221,6%	6,2%
BREZİLYA	306	380	24,4%	5,6%
GÜNEY AFRİKA CUM.	213	339	58,6%	5,0%
AVUSTRALYA	219	290	32,5%	4,3%
İSVEÇ	125	208	66,5%	3,1%
ÇİN	101	187	84,9%	2,8%
KANADA	177	179	0,9%	2,6%
FAS	67	66	-0,9%	1,0%
ALMANYA	66	60	-8,3%	0,9%
İNGİLTERE	45	57	27,1%	0,8%
HİNDİSTAN	24	53	121,5%	0,8%
İSPANYA	28	50	81,8%	0,7%
İTALYA	42	50	18,4%	0,7%
MISIR	29	42	46,4%	0,6%
MOZAMBİK	18	38	111,9%	0,6%
GÜNEY KORE	18	37	104,4%	0,5%
İRAN	35	35	1,7%	0,5%
İlk 20 Ülke Toplam	4.046	6.348	56,9%	93,6%
TOPLAM	4.409	6.781	53,8%	100,0%

Kaynak: TÜİK

Türkiye'nin madencilik sektöründeki ithalat ürün kompozisyonuna baktığımızda ise; taşkömürünün 2017 yılı madencilik ürünleri ithalatımızda 4 milyar 907 milyon ABD Doları değer ve % 49'luk pay ile ilk sırada yer aldığı görülmektedir.

Türkiye Madencilik Sektörü İthalatı Ürün Dağılımı (Milyon ABD Doları)

GTİP Dörtlü Kodu	GTİP Dörtlü Adı	2016	2017	Değişim (%)
2701	Taşkömürü; Taşkömüründen Elde Edilen Briketler, Topak Vb. Katı Yakıtlar	2.628	3.907	48,7%
2601	Demir Cevherleri Ve Konsantreleri	698	1.011	44,8%
7202	Ferro Alyajlar	372	680	83,0%
2704	Taşkömürü, Linyit Ve Turbdan Elde Edilen Kok/Sömikok, Karni Kömürü	101	469	365,9%
2510	Tabii Kalsiyum Fosfatlar, Tabii Alüminyum Kalsiyum Fosfat Ve Fosfatlı Tebeşir	102	88	-13,5%
6815	Taştan Ve Diğer Minerallerden Eşya	68	79	16,0%
2507	Kaolin Ve Diğer Kaolinli Killer	48	54	12,4%
2610	Krom Cevherleri Ve Konsantreleri	25	53	106,6%
6806	Cüruf Yünü, Kaya Yünü Vb Mineral Yünler; Genleştirilmiş Vermikulit, Genleştirilmiş Kil, Isı,Ses Tecr	45	52	15,4%
6805	Tabii Veya Suni Aşındırıcı Toz Veya Küçük Taneler	48	52	9,4%
	İlk 10 Ürün Toplam	4.135	6.445	55,9%
	TOPLAM	4.409	6.781	53,8%

Dünya Üretimi

Madde	Ülke	Üretim 2014 (bin ton)	Üretim 2015 (bin ton)	Toplam Rezerv (bin ton)
Krom	G. Afrika	12.000	15.000	>480.000
	Kazakistan	3.700	3.800	
	Türkiye	3.540	3.600	
	Toplam Üretim	26.400	27.000	
Bakır	Şili	5.750	5.700	720.000
	Çin	1.760	1.750	
	Peru	1.380	1.600	
	Toplam Üretim	18.500	18.700	
Bor	Türkiye	4.100	4.200	380.000
	Arjantin	580	580	
	Şili	500	500	
	Toplam Üretim	5.860	5.960	
Çinko	Çin	4.900	4.930	200.000
	Avustralya	1.580	1.560	
	Peru	1.370	1.320	
	Toplam Üretim	13.300	13.400	
Feldspat	Türkiye	4.600	5.000	-
	İtalya	4.700	4.700	
	Çin	2.500	2.500	
	Toplam Üretim	20.000	21.200	
Kurşun	Çin	2.400	2.300	89.000
	Avustralya	728	633	
	ABD	379	385	
	Toplam Üretim			
Demir Cevheri	Çin	1.510.000	1.380.000	190.000.000
	Avustralya	774.000	824.000	
	Brezilya	411.000	428.000	
	Toplam Üretim	3.420.000	3.320.000	

Tablo 1. Dünya Üretim Miktarları (Kaynak;USGS-MCS,2016)

Dünya Ticareti

Başlıca İhracatçı Ülkeler (Milyon ABD Doları)

ÜLKELER	2016	2017	2016-17 Değişim (%)	2017 Pay (%)
Avustralya	76.067	99.170	30,4%	21,9%
Gine	-	55.225	-	12,2%
Endonezya	18.758	25.661	36,8%	5,7%
Brezilya	18.450	25.439	37,9%	5,6%
A.B.D.	14.899	21.304	43,0%	4,7%
Güney Afrika Cum.	15.293	21.149	38,3%	4,7%
Rusya Federasyonu	13.559	19.983	47,4%	4,4%
Şili	14.981	19.789	32,1%	4,4%
Peru	12.600	16.897	34,1%	3,7%
Kanada	11.271	14.098	25,1%	3,1%
Hollanda	8.191	12.293	50,1%	2,7%
Çin	6.577	9.067	37,9%	2,0%
Kolombiya	5.028	7.831	55,7%	1,7%
Almanya	4.977	5.760	15,7%	1,3%
Meksika	4.673	5.710	22,2%	1,3%
Hindistan	3.474	5.313	53,0%	1,2%
Kazakistan	3.279	5.120	56,2%	1,1%
Ukrayna	3.082	4.440	44,1%	1,0%
Moğolistan	3.140	4.402	40,2%	1,0%
İspanya	2.970	4.185	40,9%	0,9%
İlk 20 Ülke Toplam	241.269	382.834	58,7%	84,6%
TOPLAM	298.899	452.340	51,3%	100,0%

Kaynak: Trademap

Başlıca İthalatçı Ülkeler (Milyon ABD Doları)

ÜLKELER	2016	2017	2016-17 Değişim (%)	2017 Pay (%)
Çin	116.900	159.193	36,2%	34,6%
Japonya	36.978	48.924	32,3%	10,6%
Güney Kore	22.585	32.220	42,7%	7,0%
Hindistan	20.021	30.328	51,5%	6,6%
Almanya	15.005	20.165	34,4%	4,4%
Hollanda	10.400	14.128	35,8%	3,1%
Tayvan	8.834	11.926	35,0%	2,6%
ABD	9.168	11.290	23,1%	2,5%
İspanya	6.382	9.134	43,1%	2,0%
Belçika	5.278	6.886	30,5%	1,5%
Türkiye	4.409	6.773	53,6%	1,5%
Fransa	4.385	6.460	47,3%	1,4%
İtalya	5.212	6.077	16,6%	1,3%
Brezilya	3.652	5.913	61,9%	1,3%
Kanada	4.616	5.629	22,0%	1,2%
Malezya	3.513	5.116	45,6%	1,1%
Birleşik Krallık	3.905	4.415	13,1%	1,0%
Ukrayna	2.564	4.165	62,5%	0,9%
Polonya	2.514	4.003	59,2%	0,9%
Filipinler	1.664	3.953	137,5%	0,9%
İlk 20 Ülke Toplam	287.983	396.698	37,8%	86,3%
TOPLAM	337.193	459.747	36,3%	100,0%

Kaynak: Trademap

Kaynaklar

- International Trade Center (ITC) Trade-Map(www.trademap.org)
- Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, Madencilik Özel İhtisas Komisyonu Raporu, DPT, (<http://www.dpt.gov.tr>)
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)